

CHIASMES IN MALEAGI 1:2-5

S.D. Snyman

Hierdie artikel beoog om die chiasmes in Mal 1:2-5 aan te dui. 'n Noukeurige ondersoek van die perikoop toon aan dat daar minstens drie chiasmes in die gedeelte is en dat die makrostruktuur van die perikoop ook chiasiese trekke vertoon.

Voordat daar begin kan word om die chiasmes aan te toon, moet die perikoop waarmee daar gewerk word, afgebaken word. Maleagi 1:1 vorm die opskrif van die boek Maleagi as geheel. Maleagi 1:2 is die begin van die eerste perikoop in die boek Maleagi. Hierdie perikoop open met 'n stelling: "Ek het julle liefgehad, sê die Here." Dit is die byna tipiese manier waarop perikope in die boek Maleagi ingelei word, vgl. bv. Mal. 1:6; 2:10, 2:17, 3:13. Mal. 1:2-5 word dan onderskei van die volgende perikoop (1:6-2:9) juis deur die algemeen geldende stelling in Mal. 1:6 wat 'n nuwe perikoop inlei. Die kriterium van verdubbelings en herhalings as afbakeningskriterium word dus hier toegepas om perikope van mekaar af te grens.¹⁾

Die opmerklike verskil in struktuurmerkers is ook 'n aanduiding dat Mal. 1:2-5 getipeer sou kon word as verbondsterminologie (Jahwe as Verbondsnaam van God, liefde, Jakob) terwyl offerterminologie 'n sterk struktuurmerker is in die volgende perikoop (1:6-2:9). Offerterminologie ontbreek geheel en al by Mal. 1:2-5.

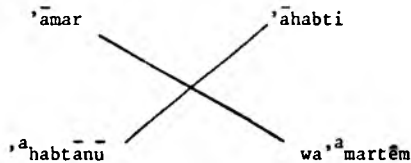
Onder kommentatore is daar ook 'n breë konsensus dat Mal. 1:2-5 'n eie afsonderlike perikoop is.²⁾

Gemser³⁾ omskryf 'n chiasme soos volg: "In verhewe prosa en in poëtiese en profetiese gedeeltes is dikwels die woordorde van die aansluitende (parallelle) of antitetiese tweede sin geheel of gedeeltelik die omgekeerde van die eerste." Hierdie stylvorm word so genoem "omdat as die twee sinne op 'n sekere afstand onder mekaar geplaas en die korresponderende sinsdele met lyne verbind word, die lyne die Griekse letter chi vorm."⁴⁾

Die volgende chiasmes kan onderskei word:

(i) CHIASME IN MAL. 1:2

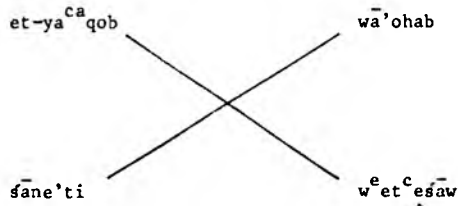
Die chiasme in Mal. 1-2 bestaan uit die woorde 'āhabti en 'āhabtānū wat die een been van die chiasme vorm en 'amar en wa'ā martēm wat die ander been van die chiasme vorm. Skematies voorgestel is die chiasme duidelik:

In die een been van die chiasme is die werkwoordstam 'ahab en in die ander been is die werkwoordstam 'amar onderskeidelik die ooreenstemmende punte. Daarom sou daar in die geval van 'n parallele chiasme gepraat kon word. In hierdie chiasme word 'n stelling gemaak deur Jahwe (Ek het julle liefgehad) en die stelling word deur die volk bevestigteken (Waarom het U ons liefgehad?) Met hierdie chiasme aan die begin van die boek word die dialoog tussen Jahwe en die volk geopen. Hierdie dialogiese dispuutstyl is kenmerkend van die hele boek Maleagi.

(ii) CHIASME IN MAL. 1:2b-3a

Die tweede chiasme is 'n bekende chiasme in die boek Maleagi. In hierdie geval is dit wa'ohab en šāne'ti wat korrespondeer en et-ya^{ca}qob en w^eet-^cesāw wat korrespondeer. Skematies voorgestel lyk die chiasme so:

Jakob en Esau is beide eiename in die been van die chiasme en by beide kom die partikel "et" voor wat die verband tussen die twee pole van die chiasme verder versterk. By die ander been van die chiasme is dit liefde en haat wat teenoor mekaar staan. Die verband tussen die twee pole word

versterk deurdat beide werkwoordsvorme in die eerste persoon enkelvoud staan. Hierdie chiasme sou 'n antitetiese chiasme genoem kon word omdat die korresponderende punte van die chiasme antiteties teenoor mekaar staan. In die een been van die chiasme is dit liefde en haat wat teenoor mekaar te staan kom en in die ander been van die chiasme is dit twee verskillende eiename wat teenoor mekaar staan.

Dat Jahwe se liefde vir Jakob/Israel en Sy haat vir Esau/Edom in 'n chiasiese konstruksie staan lewer m.i. 'n bydrae tot 'n oplossing van die ou vraagstuk van Jahwe se haat vir Esau/Edom in die boek Maleagi. Omdat die stelling van Jahwe se haat vir Esau/Edom deel vorm van 'n chiasme, mag dié stelling nie eensydig geïsoleer word uit die verband waarin dit staan nie. Wat in hierdie perikoop beklemtoon word, is nie die haat van Jahwe vir Esau/Edom nie. Dit is juis die liefde van Jahwe vir Jakob/Israel wat in die fokus staan. Die liefde van Jahwe vir Israel word beklemtoon deur dit m.b.v. 'n chiasme te kontrasteer met Esau/Edom. A.R. Ceresko het aangetoon dat 'n chiasme ook 'n emfatiese funksie kan hê.⁵⁾

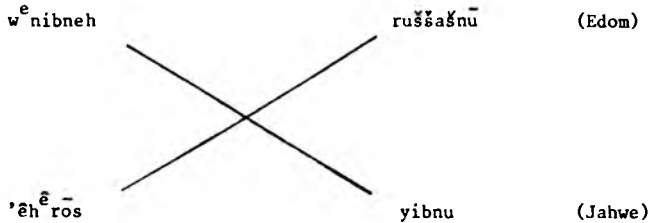
In die eerste chiasme is dit ook die liefde van Jahwe wat die punt is wat die outeur wil tuisbring. Trouens die boek open met die proklamasie van Jahwe se liefde vir Israel. In hierdie perikoop wil die profeet Jahwe se liefde vir Israel beklemtoon. Dit doen hy - stilisties gesien - deur middel van twee chiasmes waarin by beide chiasmes die punt van vergelyking die liefde van Jahwe is. In die tweede chiasme stel hy Jakob/Esau en liefde/haat antiteties teenoor mekaar om daardeur die liefde van Jahwe verder te beklemtoon. Jahwe se haat vir Edom moet dus geïnterpreteer word binne die chiasme waarin dit voorkom.

Pfeiffer⁶⁾ merk in sy artikel op: "Die Begründung - ob als Verheissung auf Zukünftiges (Horst) oder als prophetische Rückschau auf historische Fakten (Elliger) weist die Liebe Jahwes antithetisch am Untergang des Brudervolkes Edom nach." Vir Pfeiffer is die punt van vergelyking dus ook die liefde van Jahwe. Ander kommentatore is dit ook eens met hierdie gevolgtrekking van Pfeiffer.⁷⁾ Van der Woude⁸⁾ maak byvoorbeeld die opmerking dat wanneer liefde en haat komparatief gebruik word, dit gebruik word vir die geliefde "voorgetrokken" vrou en die minder geliefde, "ten agter gestelde" vrou. (Gen. 29:31,33; Deut. 21:15-17; vergelyk Jes. 60:15).

Die sintaktiese konstruksie waarbinne 'n uitspraak staan moet dus ook in berekening gebring word in die bepaling van die betekenis van 'n uitspraak.

(iii) CHIASME IN MAL. 1:4

Die derde chiasme lê opgesluit in Edom se verwagte of veronderstelde antwoord op Jahwe se oordeelswoord in Mal. 1:3 en Jahwe se antwoord op Edom se reaksie. Die chiasme bestaan uit wat Edom sê in vers 4, $ruššašnu$, en Jahwe se korresponderende antwoord daarop, $'ēh \bar{r}ōs$, as die een been van die chiasme en $w^e nibneh$ en yibnu as die ander been van die chiasme. Skematies kan dit so voorgestel word:

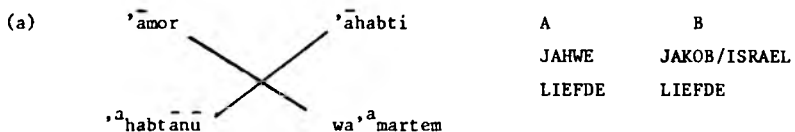

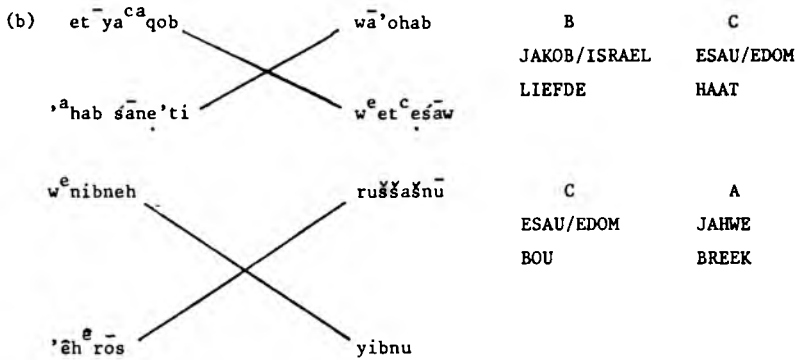
Wat Edom dus na sy verwoesting wil opbou, sal Jahwe afbreek. In Jahwe se reaksie op die menslike hubris van Edom word die bnh as laaste werkwoord in Edom se antwoord op die verwoesting opgeneem in Jahwe se antwoord aan Edom. Geen poging van Edom om Jahwe se oordeel ongedaan te maak, sal slaag nie. Dit word deur die chiasme in Mal. 1:4 duidelik aan die lig gebring.

(iv) CHIASME IN DIE MAKROSTRUKTUUR VAN MAL. 1:2-5

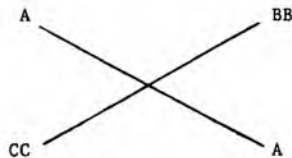
Streng tegnies beskou sou daar nie van 'n chiasme in die ware sin van die woord gepraat kon word in die struktuur van die perikoop as geheel nie. Tog vertoon die makrostruktuur van die perikoop chiasiese trekke wat nie misgekyk mag word nie.

Skematies saamgevat lyk die drie chiasmes in Mal. 1:2-5 so:

Wanneer die aktante in die verskillende chiasmes naas mekaar gestel word, word 'n patroon van A BB CC A verkry wat chiasities so voorgestel kan word:

Die korresponderende punte in die chiasme is Jahwe en Israel/Edom onderskeidelik.

Jahwe se handelinge met Jakob/Israel en sy handelinge met Esau/Edom word dus chiasities teenoor mekaar gestel. Jahwe se handeling met Jakob/Israel word gekenmerk deur die liefde van Jahwe vir Israel, terwyl sy handelinge met Edom onheil en verwoesting inhou.

'n Belangrike gevolgtrekking uit die gegewens is dat die kontrastering van Jakob/Israel en Esau/Edom nie net geïsoleerd in die tweede chiasme (Mal. 1:2b-3a) voorkom nie, dit is 'n deurlopende tema van die hele perikoop. Die antitese vind wel in die tweede chiasme sy konsentrasiepunt maar word in die eerste en derde chiasme verder uitgebrei. Jahwe se haat vir Edom moet dus nie alleen verstaan word vanuit die chiasme waarbinne die stelling voorkom nie, maar ook vanuit die perikoop as geheel.

Mal. 1:2-5 bevat dus drie chiasmes met 'n makrostruktuur wat ook chiastiese trekke bevat. By die uitleg van 'n perikoop moet die sintaktiese inkleding en onderbou ook 'n rol speel in die bepaling van die boodskap van 'n perikoop.

NOTAS

1. Richter, W., Exegese als Literaturwissenschaft. Entwurf einer alttestamentlichen Literaturtheorie und Methodologie, Göttingen 1971, 51 e.v.
2. Vgl. bv. die kommentare van P.A. Verhoef Maleachi, (COT) Kampen 1972; A.S. van der Woude, Haggai, Maleachi (POT) Nijkerk 1982; W. Rudolph, Haggai, Sacharja 1-8, Sacharja 9-14, Maleachi, (KATXIII/4) Gütersloh 1976; K. Elliger, Das Buch der zwölf kleinen Propheten II (ATD Band 25), Göttingen 7 1975.
3. B. Gemser, Hebreeuse Spraakkuns, Pretoria ³1968, 240.
4. Op.cit., 240 voetnota 1.
5. A.R. Ceresko, "The function of Chiasmus in Hebrew Poetry", The Catholic Biblical Quarterly, Vol. 40 (1978) 6.
6. E. Pfeiffer, "Die Disputationsworte im Buche Maleachi, Ein Beitrag zur formgeschichtlichen Struktur", Evangelische Theologie 19(1959), 557.
7. J.A. Fischer, "Notes on the literary form and message of Maleachi", The Catholic Biblical Quarterly 34(Julie 1972), 317, merk byvoorbeeld op dat die essensie van wat Maleagi wil lees, gevind word in die stellings waarmee 'n perikoop geopen word. Volgens R. Braun, "Malachi - A Cathéchism for times of Disappointment", Currents in Theology and Mission, Vol 4 (1977,) 300, is hierdie eerste orakel 'n onvoorwaardelike bevestiging van God se liefde vir Sy volk.
8. A.S. van der Woude, Haggai, Maleachi, 87.